

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่อการชำระคืนสินเชื่อการเกษตรของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรบ้านโฮ้งจำกัด จังหวัดลำพูน” แนวการตรวจเอกสาร มีดังนี้ :

1. ประวัติความเป็นมาของสหกรณ์การเกษตรบ้านโฮ้งจำกัด
2. การดำเนินงานด้านสินเชื่อของสหกรณ์การเกษตรบ้านโฮ้งจำกัด
3. หลักเกณฑ์การจัดระดับขีดความสามารถของสมาชิกสหกรณ์
4. สิทธิสมาชิกจะได้รับหลังจากการจัดระดับชั้น
5. ผลงานวิจัยและงานเขียนอื่นๆที่เกี่ยวข้อง

1. ประวัติความเป็นมาของสหกรณ์การเกษตรบ้านโฮ้งจำกัด

สหกรณ์การเกษตรบ้านโฮ้ง จำกัด ได้ก่อตั้งและจดทะเบียนตามพระราชทานบัญญัติ สหกรณ์ เมื่อวันที่ 6 กันยายน 2508 ชื่อสหกรณ์การเกษตรบ้านโฮ้ง จำกัดสินใช้ ประเภทสหกรณ์เครดิตเพื่อผลิตกรรม (ธ.ก.ส.,2543)

- มีสมาชิกแรกตั้ง	จำนวน	273	คน
- มีทุนเรือนหุ้นครั้งแรก	จำนวน	13,850	บาท
- ทุนดำเนินงาน	จำนวน	16,580	บาท
- มีค่าธรรมเนียมแรกเข้า	จำนวน	2,730	บาท

การดำเนินงานระยะแรกเน้นหนักในด้านจัดหาทุนให้สมาชิกกู้ยืม ต่อมาเปลี่ยนชื่อเป็น “สหกรณ์การเกษตรบ้านโฮ้ง จำกัด” เมื่อวันที่ 24 มิถุนายน 2512 เป็นประเภทสหกรณ์การเกษตรตามพระราชบัญญัติ สหกรณ์ พ.ศ. 2511

สหกรณ์ได้ดำเนินการเจริญก้าวหน้ามาเป็นลำดับและในปีการเงิน 2523 สหกรณ์การเกษตรบ้านโฮ้ง จำกัด ประสบผลสำเร็จในการดำเนินงานและได้รับคัดเลือกเป็นสหกรณ์ดีเด่นประเภทสหกรณ์การเกษตร ได้รับโล่พระราชทานจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

ต่อมาในปี พ.ศ. 2527 เกิดปัญหาภายใน สร้างความเสียหายต่อการดำเนินธุรกิจ สหกรณ์ทำ ให้สมาชิกขาดศรัทธาจนไม่นำเงินมาชำระเกิดดอกเบี้ยค้างประมาณ 10 ล้านบาท ธกส.ระงับเงินกู้

คณะกรรมการร่วมกับพนักงานสหกรณ์ได้พยายามวางระบบการควบคุมภายในให้รัดกุมตลอด ทั้งกำหนดระเบียบและวิธีปฏิบัติให้ชัดเจน ออกประชุมชี้แจงทำความเข้าใจกับสมาชิก ผลการ ดำเนินงานกลับมาดีขึ้นเป็นลำดับจนปี พ.ศ. 2543 ทาง ธกส. ได้คัดเลือกให้สหกรณ์การเกษตร บ้านโอง จำกัด เป็นสหกรณ์ดีเด่นระดับประเทศในการดำเนินงานด้านธุรกิจ สินเชื่อ

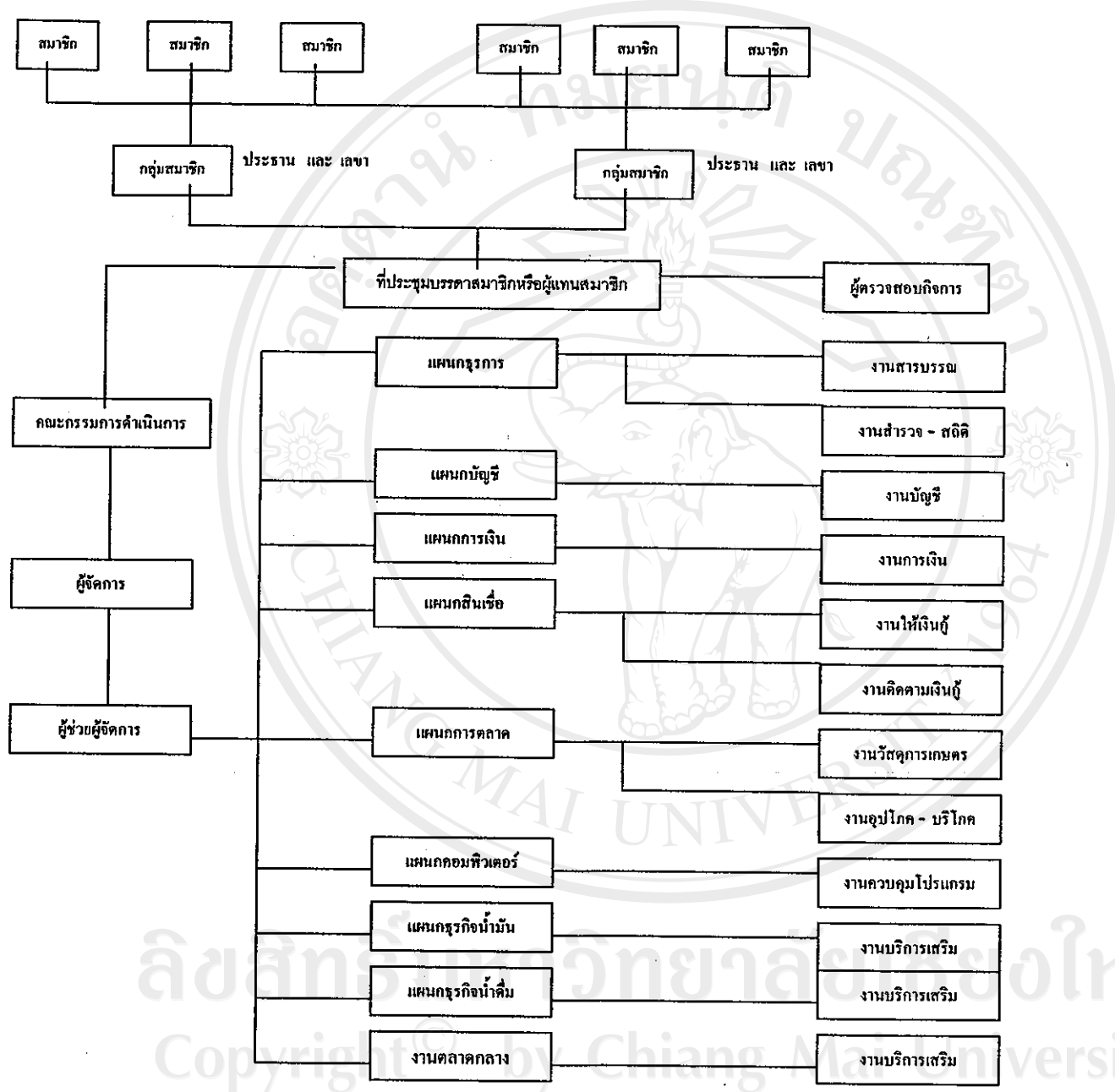
ปัจจุบันสหกรณ์การเกษตรบ้านโอง จำกัด ประกอบด้วย

- สำนักงานใหญ่ของสหกรณ์การเกษตรบ้านโอง จำกัด เลขที่ 204/11 หมู่ 2 ต.บ้านโอง อ.บ้านโอง จ.ลำพูน มีพื้นที่ประมาณ 9 ไร่ 2 งาน ประกอบด้วยอาคารสำนักงาน, หอประชุม, ปิมน้ำมันมาตรฐาน 8 หัวจ่าย, โรงงานผลิตน้ำดื่ม และโกดังเก็บผลผลิต
- ตลาดกลางสินค้าเกษตร เลขที่ 52 หมู่ 3 ต.เหล่ายาว อ.บ้านโอง จ.ลำพูน มีพื้นที่ ประมาณ ไร่ ประกอบด้วยอาคารสำนักงาน, ลานตากผลผลิต, เครื่องซัง, ปิมน้ำมัน ขนาด 4 หัวจ่าย และโกดังเก็บผลผลิต

การดำเนินธุรกิจของสหกรณ์

- ประกอบด้วย
1. ธุรกิจด้านสินเชื่อ
 2. ธุรกิจรับฝากเงิน
 3. ธุรกิจรวมซื้อประกอบด้วย
 - จำหน่ายวัสดุการเกษตร
 - จำหน่ายน้ำมันเชื้อเพลิง
 - จำหน่ายน้ำดื่ม
 4. ธุรกิจการขาย รับซื้อลำไยอบแห้ง

โครงสร้างการดำเนินงานของสหกรณ์ (ช.ก.ส.,2543)

ลิขสิทธิ์โดยวิทยาลัยเทคโนโลยี
Copyright by Chiang Mai University
All rights reserved

2. การดำเนินงานด้านสินเชื่อของสหกรณ์การเกษตรบ้านโอง จำกัด

รูปแบบการให้กู้เงิน

สหกรณ์การเกษตรบ้านโอง จำกัด (2544) รายงานว่า ขณะนี้สหกรณ์บริการเงินกู้แก่สมาชิก 2 ประเภท คือ

1. เงินกู้ระยะสั้น สหกรณ์ให้กู้ภายในระยะเวลาไม่เกิน 12 เดือน เพื่อให้สมาชิกนำไปลงทุนในการประกอบอาชีพที่ใช้ระยะเวลาสั้น ๆ
2. เงินกู้ระยะปานกลาง สหกรณ์จะให้กู้เงินภายในระยะเวลาไม่เกิน 3 - 5 ปี โดยแบ่งการส่งชำระคืนออกเป็นงวด ๆ งวดละ 1 ปี

การจัดหลักประกัน

สหกรณ์ใช้หลักประกันการกู้เงิน 2 อย่าง คือ

1. ใช้สมาชิก 2 คนค้ำประกัน

สมาชิกคนหนึ่ง ๆ จะค้ำประกันเพื่อนสมาชิกได้ไม่เกิน 2 คน และสหกรณ์จะให้กู้กรณีใช้บุคคลค้ำประกันได้ ในวงเงินไม่เกิน 20,000 บาท

2. ใช้ที่ดินจำนองค้ำประกัน

สมาชิกที่ประสงค์ใช้ที่ดินของตนเองค้ำประกันเงินกู้ จะเป็นโฉนดที่ดิน หรือ น.ส.3 ก็ได้ มาจำนองไว้กับสหกรณ์ สหกรณ์จะให้กู้ได้ไม่เกินครึ่งหนึ่งของราคาจำนองและวงเงินกู้สูงสุด สมาชิกคนหนึ่งจะกู้ได้รวมหนี้ทุกสัญญาจะต้องไม่เกินจำนวนเงิน 300,000 บาท

สมาชิกที่จะสามารถกู้ได้ขั้นสูงสุด คณะกรรมการจะพิจารณาให้ตามชั้นของสมาชิกและวงเงินจำนองที่ทำไว้แล้วและโครงการที่ท่านจะนำไปลงทุนทำอะไรด้วย

หลักฐานต่าง ๆ ในการทำจำนอง

เอกสารที่สมาชิกต้องนำไปประกอบในการทำสัญญาเงินกู้ประกอบด้วย

1. โฉนดที่ดิน หรือ น.ส.3	2. บัตรประจำตัวประชาชน
3. สำเนาทะเบียนบ้าน	4. หลักฐานการเปลี่ยนชื่อ - สกุล (ถ้ามี)
5. สมุดคู่มือเงินกู้สมาชิก	6. หนังสือยินยอมการจำนองของกลุ่มสมรส (ถ้ามี)

การขอลอนำจองที่ดิน

ในกรณีที่สมาชิกมีความประสงค์ขอลอนำจองที่ดินของตนเอง หรือของผู้อื่นนำจองค้าประกันสมาชิก ให้สมาชิกติดต่อยื่นแสดงความจำนงขอลอนำจอง ต่อเจ้าหน้าที่สหกรณ์ เมื่อเจ้าหน้าที่สหกรณ์ตรวจสอบแล้ว สมาชิกไม่มีหนี้สินต่อสหกรณ์และไม่มีภาระผูกพันใด ๆ ก็จะทำเรื่องเสนอเพื่อขออนุญาตให้ลอนำจอง ต่อคณะกรรมการ หรือผู้จัดการ แล้วแต่กรณีเมื่อขออนุญาตให้ลอนำจองได้แล้ว เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติหน้าที่จะนัดหมายให้สมาชิกรับเอกสารที่ดิน และให้สมาชิคนำไปลอนำจอง จากที่ดินอำเภอในเวลาเดียวกันจึงจะถือว่าลอนำจองถูกต้อง

หลักการพิจารณาให้เงินกู้

คณะกรรมการของสหกรณ์ได้กำหนดหลักการพิจารณา ให้เงินกู้แก่สมาชิก เพื่อความเป็นธรรมไว้ ดังนี้

1. ประวัติการชำระหนี้ครั้งก่อน ๆ
2. มีความเต็มใจและศรัทธาต่อสหกรณ์
3. ความร่วมมือในการประชุมกลุ่ม
4. หลักประกันเงินกู้
5. ความสามารถในการชำระเงิน
6. การทำธุรกิจกับสหกรณ์

กำหนดวันทำสัญญาเงินกู้และจ่ายเงินกู้ ดังนี้

1. สมาชิกชั้นที่ 1 พิเศษ สามารถส่งชำระและกู้คืนได้ในวันจันทร์และวันศุกร์
2. สมาชิกชั้น 1 , 2 , 3 ส่งชำระได้ทุกวัน แต่ทำสัญญากู้คืนวันอังคาร - วันพุธ จ่ายเงินกู้

วันพฤหัสบดี ในสัปดาห์ถัดไป

การส่งชำระเงินกู้

การส่งชำระเงินกู้ หรือค่าสินค้าสมาชิกจะส่งชำระได้ทุกวัน (เว้นวันหยุดราชการ) สมาชิกไม่จำเป็นต้องรอให้ครบกำหนดสัญญา ก่อนจะส่ง ถ้ามีเงินรายได้เหลือจากใช้จ่าย ควรนำส่งชำระหนี้บางส่วนได้ทันที เพราะจะช่วยลดภาระดอกเบี้ยได้เป็นอย่างดี การชำระหนี้สมาชิกควรนำหลักฐานไปด้วย คือ สมุดคู่มือเงินกู้สมาชิก การชำระเงินทุกครั้ง สมาชิกจะได้รับใบเสร็จรับเงินจากเจ้าหน้าที่สหกรณ์ทุกครั้ง

3. หลักเกณฑ์การจัดระดับขีดความสามารถของสมาชิกสหกรณ์

การจัดระดับชั้นสมาชิก (สหกรณ์การเกษตรบ้านโฮ้งจำกัด, 2535)

การจัดระดับขีดความสามารถของสมาชิกสหกรณ์ ได้เริ่มดำเนินการครั้งแรกในปี 2535 โดยอาศัยหลักให้สมาชิกแข่งขันกันเองด้วยคะแนนมาตรฐาน ซึ่งกำหนดใช้เป็นปี ๆ ไปโดยปรับปรุงเกณฑ์กำหนดคะแนนในรายการต่าง ๆ อาศัยสภาพการดำเนินธุรกิจกับสหกรณ์และปริมาณธุรกิจต่าง ๆ ของสหกรณ์ในแต่ละปีเป็นหลัก

ข้อมูลที่ใช้ประกอบการพิจารณาจัดระดับขีดความสามารถสมาชิกสหกรณ์ แบ่งออกเป็น 4 หมวด โดยมีคะแนนแต่ละหมวด ดังนี้

หมวดที่ 1 ด้านสินเชื่อ (คะแนนเต็ม 70 คะแนน)

1.1 ชำระต้นเงินตามสัญญา ดอกเบี้ยประจำปีไม่ค้าง	ได้	70	คะแนน
1.2 ชำระต้นเงินเป็นบางส่วน ดอกเบี้ยไม่ค้าง	ได้	60	คะแนน
1.3 ต้นเงินผิดสัญญาดอกเบี้ยไม่ค้าง, ไม่ได้กู้เงิน	ได้	40	คะแนน
1.4 ต้นเงินผิดสัญญา ดอกเบี้ยค้าง	ได้	0	คะแนน

หมวดที่ 2 ด้านการระดมทุน (คะแนนเต็ม 70 คะแนน)

2.1 หุ้น (คะแนนเต็ม 40 คะแนน)

2.1.1 มูลค่าหุ้นที่ถือมากกว่า 30,001 บาท	ได้	40	คะแนน
2.1.2 มูลค่าหุ้นที่ถือ 20,001 – 30,000 บาท	ได้	30	คะแนน
2.1.3 มูลค่าหุ้นที่ถือ 5,001 – 20,000 บาท	ได้	20	คะแนน
2.1.4 มูลค่าหุ้นที่ถือ 10 – 5,000 บาท	ได้	10	คะแนน

2.2 เงินฝากออมทรัพย์ (คะแนนเต็ม 15 คะแนน)

2.2.1 มีเงินฝากออมทรัพย์มากกว่า 5,001 บาท	ได้	15	คะแนน
2.2.2 มีเงินฝากออมทรัพย์ระหว่าง 3,001 – 5,000 บาท	ได้	10	คะแนน
2.2.3 มีเงินฝากออมทรัพย์ระหว่าง 50 – 3,000 บาท	ได้	5	คะแนน

2.3 เงินฝากสัจจะออมทรัพย์ (คะแนนเต็ม 15 คะแนน)

2.3.1	มีเงินฝากสัจจะออมทรัพย์มากกว่า 1,001 บาท	ได้	15	คะแนน
2.3.2	มีเงินฝากสัจจะออมทรัพย์ระหว่าง 361 - 1,000 บาท	ได้	10	คะแนน
2.3.3	มีเงินฝากสัจจะออมทรัพย์ระหว่าง 30 - 360 บาท	ได้	5	คะแนน
2.3.4	ไม่มีบัญชีเงินฝากสัจจะออมทรัพย์	ได้	0	คะแนน

หมวดที่ 3 ด้านธุรกิจซื้อ (ทุกธุรกิจคะแนนเต็ม 30 คะแนน) (ปุ๋ยยา, น้ำ, น้ำมัน)

3.1	ซื้อสินค้าจากสหกรณ์มากกว่า 3,001 บาท	ได้	15	คะแนน
3.2	ซื้อสินค้าจากสหกรณ์ระหว่าง 501 - 3,000 บาท	ได้	25	คะแนน
3.3	ซื้อสินค้าจากสหกรณ์ระหว่าง 1 - 500 บาท	ได้	15	คะแนน
3.4	ไม่ซื้อสินค้าจากสหกรณ์เลย	ได้	0	คะแนน

หมวดที่ 4 ด้านการปฏิบัติตามระเบียบและมติต่าง ๆ ของกลุ่ม (คะแนนเต็ม 30 คะแนน)

4.1	เข้าร่วมประชุมกลุ่มด้วยตนเองทุกครั้ง	ได้	30	คะแนน
4.2	เข้าร่วมประชุมเป็นบางครั้ง (มาเอง , แทน)	ได้	25	คะแนน
4.3	ไม่เข้าร่วมประชุมกลุ่มด้วยตนเอง (แทนทั้ง 2 ครั้ง)	ได้	15	คะแนน
4.4	ไม่เข้าร่วมประชุมกลุ่มเลย	ได้	0	คะแนน

รวมคะแนนทั้งสิ้น 200 คะแนน

ตาราง 2 การแบ่งระดับชั้นของสมาชิกตามคะแนน

ระดับชั้น	คะแนน	ร้อยละ
ชั้นที่ 1 พิเศษ	180 ขึ้นไป	90 ขึ้นไป
ชั้นที่ 1	140 - 179	70 - 89
ชั้นที่ 2	100 - 139	50 - 69
ชั้นที่ 3	1 - 99	1 - 49

4. สิทธิสมาชิกจะได้รับหลังจากการจัดระดับชั้น (สหกรณ์การเกษตรบ้านโฮ้งจำกัด, 2544)

สมาชิกจะได้รับสิทธิต่าง ๆ จากการจัดระดับชั้น ดังนี้

1. ค่ารักษาพยาบาล

สมาชิกชั้น 1 พิเศษ	ได้รับค่ารักษาพยาบาลปีละไม่เกิน	2,000	บาท
สมาชิกชั้น 1	ได้รับค่ารักษาพยาบาลปีละไม่เกิน	2,000	บาท
สมาชิกชั้น 2	ได้รับค่ารักษาพยาบาลปีละไม่เกิน	1,500	บาท
สมาชิกชั้น 3	ได้รับค่ารักษาพยาบาลปีละไม่เกิน	1,000	บาท

2. วงเงินกู้กำหนดไว้ให้สมาชิกแต่ละระดับ

ขนาดของวงเงินกู้ที่สมาชิกสามารถทำได้นั้นสามารถแบ่งออกตามหลักทรัพย์ที่นำมา

ค้ำประกันดังนี้

- กรณีใช้หลักทรัพย์เป็นที่ดินในการค้ำประกัน

สมาชิกต้องนำเอกสารสิทธิ์ในการถือครองที่ดินทั้งที่เป็นที่ดินของตนเอง หรือ ของผู้อื่นไปรับ

การประเมินราคาจากเจ้าหน้าที่ วงเงินกู้แบ่งตามระดับชั้นสมาชิก ดังนี้

ตาราง 3 ระดับวงเงินกู้ที่สมาชิกแต่ละชั้นได้รับ

ระดับชั้นสมาชิก	รูปแบบวงเงินกู้	
	เงินสด (บาท)	วัสดุการเกษตร (บาท)
สมาชิกชั้น 1 พิเศษ	300,000	30,000
สมาชิกชั้น 1	200,000	30,000
สมาชิกชั้น 2	100,000	20,000
สมาชิกชั้น 3	50,000	10,000

- กรณีใช้บุคคลค้ำประกัน

สมาชิกต้องนำบุคคลที่เป็นสมาชิกของสหกรณ์ และมีประวัติในการชำระคืนที่ดี 2 คน เพื่อค้ำประกันการกู้เงิน วงเงินกู้แบ่งตามระดับชั้น ดังนี้

สมาชิกชั้น 1 พิเศษ และ ชั้น 1	วงเงินกู้	30,000 บาท
สมาชิกชั้น 2 และ ชั้น 3	วงเงินกู้	20,000 บาท
ผู้วัสดุการเกษตร	วงเงินกู้	10,000 บาท

ระยะเวลาในการชำระคืนเงินกู้

เมื่อสมาชิกได้กู้ยืมเงินจากสหกรณ์ ๑ ไปแล้วนั้น ระยะเวลาในการชำระคืนนั้นจะแตกต่างกันออกไปตามวงเงินกู้ที่ทำสัญญาไว้ ดังนี้

* วงเงินกู้เกิน 200,001	ขึ้นไป	ระยะเวลาไม่เกิน	5	ปี
* วงเงินกู้ตั้งแต่ 200,000	ลงมา	ระยะเวลาไม่เกิน	3	ปี
* วงเงินกู้ระยะสั้นไม่เกิน			1	ปี

อัตราดอกเบี้ย

- ชั้น 1 พิเศษ และ ชั้น 1 อัตราดอกเบี้ย 7.50 บาท/ปี
- ชั้น 2 และ ชั้น 3 อัตราดอกเบี้ย 8.50 บาท/ปี

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Copyright© by Chiang Mai University

All rights reserved

5. ผลงานวิจัยและงานเขียนอื่นๆที่เกี่ยวข้อง

วิรัช (2515) ได้ศึกษาถึง เรื่องสินเชื่อการเกษตรระยะยาว และอัตราดอกเบี้ยพบว่า ภาระหนี้สินของเกษตรกร โดยเฉพาะในตลาดภาคกลางร้อยละ 22 ของเกษตรกรทั้งหมด ในภาคกลางมีหนี้สินน้อยกว่า 1,000 บาท และร้อยละ 44 ของเกษตรกรทั้งหมดในภาคกลางมีหนี้สินมากกว่า 5,000 บาท

ประดิษฐ์ (2516) ได้สำรวจถึง สินเชื่อการเกษตรของประเทศไทยเมื่อปี พ.ศ. 2505 -2506 พบว่า ร้อยละ 68 ของเกษตรกรที่ถูกสำรวจเป็นผู้มีหนี้สินเฉลี่ยครอบครัวละ 3,716 บาท และต้องเสียดอกเบี้ยในอัตราสูงเฉลี่ยร้อยละ 29 ต่อปี เฉพาะในภาคกลางร้อยละ 75 มีหนี้สินเฉลี่ยครัวเรือนละ 6,956 บาท โดยเสียดอกเบี้ยร้อยละ 26 บาทต่อปี ค่ารวมแล้วทั่วประเทศ เกษตรกรมีหนี้สินในปี 2505 จำนวน 9,000 บาท และเพิ่มขึ้นเป็น 13,400 บาท ในปี 2513 ซึ่งเป็นเงินจำนวนมหาศาล คิดเป็นร้อยละ 10 ของผลิตภัณฑ์มวลรวม (Gross Domestic Product) ของปี 2513 และหนี้สินนับวันจะพอกพูนขึ้นสำหรับความสามารถในการใช้คืนเงินกู้ยืม สถาบันการเงินต่างๆ ได้รับชำระคืนต่างกัน แต่มีแนวโน้มที่ต่ำลง

ทองโรจน์ (2521) ได้ศึกษาถึงการให้สินเชื่อการเกษตรพบว่า การให้สินเชื่อแก่สมาชิกเฉลี่ย 3 ปี สหกรณ์ให้สินเชื่อเป็นเงินสหกรณ์ละ 1,280,323 บาท ซึ่งปริมาณเงินกู้ที่สหกรณ์แต่ละแห่งให้กู้มีแนวโน้มสูงเพิ่มขึ้นทุกปี กล่าวคือ เพิ่มจากสหกรณ์ละ 866,114 บาท ในปี พ.ศ.2515 เป็น 1,919,137 บาท ในปี พ.ศ.2517 เพิ่มขึ้นถึง 2.2 เท่า ในช่วงระยะเวลาเพียง 3 ปี เมื่อเฉลี่ยจำนวนเงินที่สมาชิกสหกรณ์ได้รับในช่วงระยะ 3 ปี (พ.ศ.2515 - 2517) ได้รับเพียงคนละ 2,427.67 บาท ซึ่งเป็นจำนวนเงินที่ต่ำมาก เพราะเกษตรกรแต่ละรายต้องการเงินกู้ระยะสั้นระหว่าง 3,000 - 8,000 บาทต่อปี ซึ่งจำนวนเงินที่เกษตรกรได้รับยังห่างไกลจากความต้องการอีกมาก

กลุ่มพัฒนาสินเชื่อการเกษตรประเทศไทย (2523) ได้สรุปผลการจัดแบ่งประเภทของสินเชื่อการเกษตร โดยพิจารณาจากจุดมุ่งหมายของการให้และความต้องการเป็นเกณฑ์ซึ่งสามารถแยกได้ดังนี้

- 1.ตามวัตถุประสงค์ ได้แก่ สินเชื่อเพื่อการผลิต เพื่อการลงทุนในอสังหาริมทรัพย์
- 2.ตามระยะเวลา ได้แก่ สินเชื่อระยะสั้น ระยะปานกลาง และระยะยาว
- 3.ประเภทลูกหนี้ ได้แก่ สินเชื่อรายบุคคลประเภทกลุ่มและประเภทสถาบันการเกษตร
- 4.ประเภทกิจกรรม ได้แก่ สินเชื่อที่ใช้ในการเกษตร

ปราณี (2523) ได้ศึกษาเรื่องวิเคราะห์การก่อหนี้สินของเกษตรกรในจังหวัดฉะเชิงเทราปี 2518-2519 พบว่า ขนาดของฟาร์มมีการนำเงินไปใช้ในการผลิตของเกษตรกรที่กู้จากสถาบันการเงิน

มากที่สุด และมีอิทธิพลต่อการชำระหนี้ ปัจจัยที่มีอิทธิพลรองลงมาได้แก่ สินทรัพย์ ค่าใช้จ่ายในครัวเรือน ประสิทธิภาพของฟาร์ม ตามลำดับ

การกู้ยืมเงินสมาชิกบางคน ปริมาณเงินกู้ที่ไม่พอเพียงในการดำเนินกิจการฟาร์ม อันเนื่องด้วยหลักประกันเงินกู้ไม่พอ หรือปริมาณเงินกู้ไม่เพียงพอ ทำให้ต้องกู้ยืมเงินจากแหล่งต่างๆมากมายทำให้มีหนี้สินมากและยากแก่การชำระคืน

อรวรรณ (2523) ได้ศึกษาเรื่องวิเคราะห์ปัญหาสินเชื่อเพื่อการเกษตรภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า จำนวนเกษตรกรที่ต้องการสินเชื่อมีร้อยละ 72 ของเกษตรกรทั้งหมด ปริมาณสินเชื่อเฉลี่ยฟาร์มละ 12350 บาท มีวัตถุประสงค์เพื่อการผลิตร้อยละ 84 ของปริมาณสินเชื่อทั้งหมด และเพื่อการบริโภคร้อยละ 16 ของปริมาณสินเชื่อทั้งหมด

สุเนตรา (2525) ได้ศึกษาถึง ปริมาณหนี้สินในครัวเรือน พบว่าครัวเรือนในชนบทมีหนี้สินกว่าร้อยละ 50 ของครัวเรือนที่ทำการสำรวจ โดยมีหนี้สินเฉลี่ยครัวเรือนละ 10,255 บาท ในจำนวนนี้เป็นสินเชื่อจากนอกสถาบันการเงินร้อยละ 58 และสินเชื่อของสถาบันการเงินร้อยละ 42

จันทร์เพ็ญ (2525) ได้ศึกษาเรื่องสินเชื่อและการเก็บ พบว่า การเรียกเก็บหนี้อย่างทันท่วงที่เป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งต่อธุรกิจที่มีการขายเชื่อ ไม่ว่าจะมิขนาดใหญ่หรือขนาดเล็ก เพราะกำไรของกิจการส่วนใหญ่ขึ้นอยู่กับกำไรจากการหมุนเวียนของเงินลงทุน ซึ่งจะกลับมาในรูปของเงินเพื่อที่จะสามารถนำไปลงทุนใหม่เพื่อให้ได้ผลตอบแทนที่มากที่สุด ถ้ากิจการเก็บหนี้ได้เร็วก็ยังมีโอกาสใช้เงินทุนได้เร็วยิ่งขึ้น และความสม่ำเสมอในการเรียกเก็บโดยมีการจัดปรับปรุงระบบการเก็บเงินเป็นวิธีการ มีโปรแกรมวางแผนไว้ก่อนที่จะทำให้ได้รับเงินชำระที่เร็วยิ่งขึ้น ส่งผลให้ลูกค้ามีฐานะทางการเงินดีขึ้นไปด้วย

สำนักงานวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร (2526) ได้ศึกษาภาวะหนี้สินของเกษตรกรมีการเพาะปลูก 2523/24 พบว่าจำนวนเงินที่เกษตรกรกู้ยืมระหว่างปีเฉลี่ย 4,360.63 บาทต่อครัวเรือน สูงกว่าปีเพาะปลูก 2521/22 เฉลี่ย 3,054.03 บาทต่อครัวเรือนสำหรับจำนวนเงินที่สหกรณ์เป็นหนี้โดยรวมของจำนวนเงินที่เกษตรกรค้างชำระต้นปีกับจำนวนเงินที่เกษตรกรกู้ยืมระหว่างปีเข้าด้วยกัน ปรากฏว่าเกษตรกรเป็นหนี้เฉลี่ย 6,456.92 บาทต่อครัวเรือน และสามารถชำระคืนเงินต้นในอัตราเฉลี่ยร้อยละ 45.85 ของจำนวนเงินที่เป็นหนี้ทั้งหมด โดยชำระคืนในรูปของเงินสดร้อยละ 97 ชำระด้วยผลิตผลการเกษตรอีกร้อยละ 3 ของจำนวนเงินต้นที่ค้างชำระคืนทั้งหมด

สำนักงานคณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ (2527) ได้สรุปหนี้สินของเกษตรกรจากการสำรวจทางสถิติของสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรประมาณ ปี 2525/26 มีจำนวนเกษตรกรเป็นหนี้ร้อยละ 28 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด และมีขนาดหนี้เฉลี่ยครัวเรือนละ 10,537 ซึ่งได้แก่ เกษตรกรในภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง และภาคใต้ ตามลำดับ

สุพรรณ (2529) ได้ศึกษาถึง การจัดการธุรกิจสินเชื่อของสหกรณ์พรานกระต่าย พบว่า ปี 2524 - 2529 เงินทุนให้สมาชิกกู้มาจาก ธกส.เป็นส่วนใหญ่ และเงินฝากของสมาชิก ร่องลงมาเป็นการให้สินเชื่อแก่สมาชิกเป็นระยะปานกลางมากกว่าระยะสั้น โดยมีสินเชื่อเฉลี่ยต่อสัญญาในปี 2528 - 2529 ประเภทระยะสั้นเท่ากับ 6,224 บาท ประเภทปานกลางเท่ากับ 16,190 บาท และการชำระหนี้เงินต้นของสมาชิกมีแนวโน้มลดต่ำลงในปี 2528 - 2529 ชำระหนี้เพียงร้อยละ 20.57 และขนาดฟาร์มเป็นตัวแปรที่สามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงอุปสงค์สินเชื่อการเกษตรได้ดีที่สุด

พิชิต (2530) ได้ให้เหตุผลในการแบ่งประเภทสินเชื่อว่า ในการแบ่งประเภทสินเชื่อออกเป็นระยะสั้น ปานกลาง และยาวนาน เป็นการพิจารณาตามวงเงินกู้และระยะเวลาในการชำระหนี้คินั่นเอง

สถาบันสินเชื่อบางแห่งมิได้ให้เงินกู้เพื่อการผลิตเท่านั้น แต่บางที่ก็ให้กู้เพื่อการบริโภคด้วย ในกรณีที่จำเป็นและคาดว่าผู้กู้จะมีรายได้เพียงพอชำระคินหนี้สินเงินกู้้นั้นตามกำหนดด้วย เช่น วัตถุประสงค์ของเงินกู้ระยะสั้นตามร่างข้อบังคับของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร รวมทั้งข้อบังคับของสหกรณ์ได้กำหนดไว้ว่าการให้สินเชื่อการเกษตรจะรวมถึง “ค่าใช้จ่ายของครัวเรือนตามความจำเป็น” ค่าใช้จ่ายนี้ถือเป็นส่วนหนึ่งของเงินกู้ระยะสั้นด้วย ค่าใช้จ่ายของครัวเรือนตามที่จำเป็นได้แก่ ค่าใช้จ่ายในการกินอยู่ ค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาล เป็นต้น เงินกู้เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการกินอยู่นั้น ก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงานโดยตรง จึงถือว่าเป็นสินเชื่อการเกษตรด้วย

การขาดทุนในกิจการฟาร์มว่า เกษตรกรประสบความล้มเหลวในการผลิตทำให้มีรายได้ไม่เพียงพอที่จะเลี้ยงดูครอบครัวส่งผลให้เกษตรกรขาดแคลนเงินทุนที่จะนำมาลงทุนเพื่อการผลิต

วัชรชัย (2530:46) ได้ศึกษาพฤติกรรมในการลงทุนของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรหนองไผ่จำกัด พบว่าในเรื่องของการให้สินเชื่อแก่สมาชิก สหกรณ์จะให้เงินกู้โดยที่สมาชิกจะต้องมีที่ดินมาค้ำประกันด้วยวิธีทำสัญญาจำนอง หรือโดยวิธีให้สมาชิกภายในกลุ่ม 2 -3 คน ค้ำประกันซึ่งกันและกัน ซึ่งวิธีหลังนี้สหกรณ์การเกษตรในปัจจุบันไม่นิยมใช้เพราะเกิดปัญหาทางด้านปฏิบัติในการติดตามเงินกู้จึงนิยมใช้วิธีแรก

รังสรรค์ (2532) ศึกษาการวิเคราะห์การจำแนกผู้กู้สินเชื่อการเกษตรพบว่า เกษตรกรที่ประสบความล้มเหลวในการผลิต ไม่มีรายได้ที่จะนำมาชำระคิน ในที่สุดธนาคารก็ใช้มาตรการตามกฎหมาย โดยฟ้องร้องดำเนินคดีกับเกษตรกร เกษตรกรมักจะแพ้กิติถูกให้อึดทรัพย์ ทรัพย์สินนั้นก็ถูกขายทอดตลาดเพื่อนำเงินมาชำระหนี้ หากรายได้จากการขายหลักประกันและทรัพย์สินอื่นของเกษตรกรไม่พอเพียงที่จะชำระหนี้ธนาคารก็จำเป็นต้องตัดหนี้ที่เหลือเป็นหนี้สูญ

เทียนชัย(2533) ได้ศึกษาถึง ปัญหาการชำระหนี้สินเชื่อการเกษตรของเกษตรกรอำเภอ กำแพงแสน จังหวัดนครปฐม พบว่าความคาดหวังในการชำระหนี้สินเชื่อของเกษตรกรที่มีปัญหาค้างชำระ ไม่มีความสัมพันธ์กับวงเงินกู้ ขนาดของกิจการฟาร์ม ปริมาณหนี้สิน ความเต็มใจในการชำระหนี้แต่ มีความสัมพันธ์กับการใช้เงินที่ได้จากการประกอบการในทุกด้าน

เกษตรกรร้อยละ 32.53 ไม่ได้นำเงินกู้อะไรไปลงทุนโดยตรงในการสร้างผลผลิต ซึ่งการใช้เงิน ดังกล่าวไปเกี่ยวกับการซื้อที่ดินร้อยละ 19.28 ใช้ในการชำระหนี้สินเดิมร้อยละ 13.25 จำนวนเงินกู้ที่ได้รับน้อยไปกว่าการลงทุนร้อยละ 96.25 ไม่ได้ชำระหนี้ แต่ได้นำเงินไปใช้ในการลงทุนต่อไปและนำ เงินบางส่วนไปใช้จ่ายด้านอื่นๆการปฏิบัติตามโครงการที่เสนอร้อยละ 38.75 ของเกษตรกรที่มีปัญหา การใช้เงินทุนไม่เป็นไปตามแผนงานที่กำหนด ปัญหาภาระหนี้สินเกษตรกรร้อยละ 48.75 มีหนี้สินมาก่อน และร้อยละ 75 แสดงให้เห็นว่าการกู้ยืมเงินจากแหล่งเงินกู้ภายนอกหลายแห่งมีผลต่อการชำระหนี้

ร้อยละ 87.5 ของเกษตรกรที่มีปัญหาในการขาดทุน ซึ่งแบ่งออกตามภาวะการหนี้ที่แตกต่างกัน ออกไปคือ ร้อยละ 45.13 มีปัญหาราคาผลผลิตตกต่ำ ร้อยละ 50.44 พบกับความเสียหายจากความแห้งแล้ง ร้อยละ 4.43 พบปัญหาแมลงศัตรูพืชระบาด ซึ่งอัตราที่เกษตรกรพบกับปัญหาต่าง ๆ กันนั้น เกษตรกรบางรายอาจจะประสบกับปัญหาต่างๆหลายประการพร้อมกันในช่วงเวลาเดียวกันก็ได้ ปัญหา การขาดทุนของเกษตรกรไม่ว่าจะเกิดจากสถานการณ์ใดก็ตามย่อมกระทบต่อการชำระหนี้โดยตรง

สาเหตุสำคัญประการหนึ่งที่มีผลโดยตรงต่อกิจการ ได้แก่ ภาวะการขาดทุน ซึ่งมาจากหลาย สาเหตุ ได้แก่ ภาวะราคาคงต่ำ ซึ่งเกษตรกรร้อยละ 45.13 ต้องประสบปัญหาดังกล่าว ปัญหาจากความ แห้งแล้งตามธรรมชาติมีร้อยละ 50.44

คณะกรรมการเกษตรและสหกรณ์ (2535) ได้สำรวจถึง แหล่งเงินกู้ในระบบพบว่า พ่อค้า คนกลางในท้องถิ่นมักเป็นนายทุนเงินกู้ของเกษตรกรนอกเหนือจากการเป็นสมาชิกสหกรณ์ เนื่องจาก ความจำกัดของเงินกู้ที่สหกรณ์ให้แก่สมาชิก ทำให้ต้องหันไปกู้ยืมเงินทุนในท้องถิ่น ทั้งในรูปของเงิน สดและวัสดุทางการเกษตร ซึ่งคิดอัตรดอกเบี้ยที่สูงกว่าสหกรณ์ ทำให้เกษตรกรมีความยุ่งยากในการ ชำระหนี้สินเพราะมีเจ้าหนี้หลายแห่ง

สามารถ (2536) ได้ศึกษาถึงสาเหตุที่เกษตรกรมีหนี้สินค้างชำระ โดยได้ประมวลผลข้อมูล หนี้สินค้างชำระของเกษตรกรที่มีอยู่กับส่วนราชการ และ ธ.ก.ส. สามารถสรุปสาเหตุได้ดังนี้

1. ปัญหาเกิดจากส่วนราชการ เช่น การเร่งรัดดำเนินงานเพื่อสนองนโยบายของรัฐบาลและ ขาดงบประมาณสนับสนุนในด้านอื่น ๆ ที่จำเป็น ขาดการประสานงานที่ดี มีการให้สินเชื่อซ้ำซ้อน หรือพนักงานไม่สันทัดในการให้สินเชื่อเกษตรกร

2. ปัญหาเกิดจากโครงการไม่เหมาะสมในทางปฏิบัติ เช่น สภาพพื้นที่ขาดความอุดมสมบูรณ์ ไม่เหมาะสมที่จะทำการเกษตร สินเชื่อที่จัดไว้ให้ไม่เพียงพอ ปัจจัยการผลิตที่จัดหามาให้ไม่เหมาะสม

3. ปัญหาจากสาเหตุสุคติวิสัย เช่น ภัยธรรมชาติ ภัยพิบัติ หรือผลผลิตการเกษตรต่ำต่ำกว่าความคาดหมาย

4. ปัญหาเกิดจากเหตุสุคติวิสัยในตัวเกษตรกร เช่น การตาย, วิกฤตชีวิต

5. ปัญหาเกิดจากความรู้ความเข้าใจของเกษตรกรเอง และการอธิบายให้ความกระจ่างในสาระสำคัญของโครงการของเจ้าหน้าที่ ที่ให้แก่เกษตรกร เช่น เกษตรกรเข้าใจวัตถุประสงค์ของโครงการการคลาดเคลื่อน โดยคิดว่าวัสดุอุปกรณ์หรือเครื่องมือใช้ที่ได้รับตามโครงการเป็นสิ่งของซึ่งรัฐบาลให้ฟรีไม่ต้องชำระคืน และก็มีเกษตรกรเป็นจำนวนมากที่ใช้เงินกู้ผิดวัตถุประสงค์

วิทยาและอรุณวรรณ (2536) ได้ศึกษาเรื่อง กระบวนการอพยพแรงงานของเกษตรกรชนบท ได้พบว่า เกษตรกรประมาณร้อยละ 40 ยังมีการกู้ยืมจากแหล่งอื่นและยังมีเกษตรกรถึงร้อยละ 18.6 ที่ยังต้องพึ่งพาเงินกู้จากพ่อค้า นายทุนในระดับท้องถิ่น ซึ่งต้องเสียดอกเบี้ยในอัตราที่สูงกว่าสถาบันการเงินหลายเท่าตัว และเมื่อถึงกำหนดแล้วไม่สามารถชำระหนี้ได้ดอกเบี้ยก็จะถูกทบเป็นต้นเงิน เกษตรกรบางรายถึงกลายเป็นบุคคลล้มละลาย หรือมีหนี้สินล้นพ้นตัว บางรายถูกนายทุนยึดที่ดินการเกษตรแทนการชำระหนี้ ทำให้ที่ดินการเกษตรของครัวเรือนลดลง กลายเป็นเกษตรกรขนาดเล็ก (Small Scale Farmers)

จันทร์ศรี (2536) ได้ศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อการชำระคืนสินเชื่อการเกษตรของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรสันป่าตอง อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่ สามารถสรุปได้ คือ ปริมาณหนี้สินในระบบมีความสัมพันธ์ในทางลบกับการชำระคืนสินเชื่อการเกษตรหมายความว่าสมาชิกสหกรณ์ที่มีปริมาณหนี้สินกับสหกรณ์มากจะมีการชำระคืนสินเชื่อให้กับสหกรณ์น้อย

ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร(2537:5) ได้สรุปผลการดำเนินงานด้านสินเชื่อแก่เกษตรกรและกลุ่มเกษตรกร ปีบัญชี 2535 (1 เม.ย.2535-31 มี.ค. 2536)จากครัวเรือนเกษตรทั้งหมด 5,244,643 ครัวเรือน เป็นครัวเรือนเกษตรกรถูกค้า 3,692,924 ครัวเรือนคิดเป็นร้อยละ 70.4 ปริมาณการจ่ายเงินกู้ทั้งหมด 68,081.7 ล้านบาท ซึ่งเป็นสินเชื่อที่ให้เกษตรกรรายคนจำนวน 58,067 ล้านบาท และสถาบันเกษตรกรคือสหกรณ์การเกษตร กลุ่มเกษตรกรจำนวน 10,015 ล้านบาท จากผลการปล่อยสินเชื่อนั้นเกษตรกรรายคนสามารถชำระได้ จำนวน 51,587 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 88.84 เป็นหนี้ค้างชำระ 6,480 บาท คิดเป็นร้อยละ 11.16

ธ.ก.ส.ได้ทำการวิเคราะห์สภาพการค้างชำระหนี้ของเกษตรกรนั้นพบว่ามาจากหลายสาเหตุ ดังจะกล่าวพอสังเขป

1. เกษตรกรมีความจำเป็นฉุกเฉินในครัวเรือนจึงนำเงินที่จะนำไปชำระหนี้มาเป็นค่าใช้จ่ายในครัวเรือน เช่น ค่ารักษาพยาบาล, ค่าเล่าเรียนบุตร
 2. ผลผลิตเสียหายเนื่องจากภัยธรรมชาติ เช่น ขาดน้ำ โรคแมลง เป็นต้น ทำให้ผลผลิตต่ำกว่าเป้าหมาย
 3. ปัญหาด้านการตลาด ผลผลิตขายไม่ได้ราคา
 4. ขาดการสนับสนุนด้านการผลิต เช่น การส่งเสริม การผลิต การปรับปรุงโครงการ สร้างการผลิตตามความเหมาะสมในพื้นที่
 5. เกษตรกรมีภาระหนี้สินหลายที่ ทั้งสถาบันการเงินในระบบและนอกระบบ
- ปรีชา (2539) ได้ศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อการชำระหนี้เงินกู้ของเกษตรกรลูกค้า ธ.ก.ส. ในอำเภอแม่ทะ จังหวัดลำปาง สามารถสรุปได้ดังนี้

การใช้เงินกู้ผิดวัตถุประสงค์ ขนาดของฟาร์ม และรายได้ในฟาร์ม มีความสัมพันธ์กับการชำระหนี้เงินกู้ของเกษตรกรลูกค้า หมายความว่าเกษตรกรที่นำเงินกู้ไปใช้ผิดวัตถุประสงค์จะมีการชำระคืนไม่ดี ถ้าเกษตรกรมีฟาร์มขนาดใหญ่ และรายได้ในฟาร์มสูงจะมีผลต่อการชำระหนี้เงินกู้

ปัญหาและความต้องการของเกษตรกรลูกค้า ธ.ก.ส. คือ ปัญหาแหล่งน้ำที่ใช้ในการเกษตร ไม่มีตลาดรองรับผลผลิตของสมาชิก และระบบการผลิตพืชและสัตว์ไม่ชัดเจน

ควรมีการดูแลในการนำเงินกู้ไปใช้ตามวัตถุประสงค์ ตลอดจนศึกษาข้อมูลให้ละเอียดถึงวัตถุประสงค์ของการกู้ วงเงินกู้ที่จะต้องใช้จ่ายจริง ๆ ในกิจกรรมต่าง ๆ ให้การสนับสนุนการดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตรเพื่อการตลาด (ส.ก.ต.) ให้ดำเนินการด้านตลาดอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อตอบสนองความต้องการของสมาชิก ทางธนาคารควรจะเน้นข้อมูลข่าวสารแก่สมาชิกทั้งด้านการผลิต ด้านสินเชื่อ การออมทรัพย์ การตลาด และประสานงานกับหน่วยงานราชการ ตลอดจนควรปรับปรุงระเบียบข้อบังคับของธนาคารให้สอดคล้องกับสภาพปัจจุบันอีกด้วย

นิกร (2542) ได้ศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อการชำระคืนสินเชื่อการเกษตรของเกษตรกรลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาฝาง อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ สามารถสรุปได้ คือ ประเภทของการใช้เงินกู้จากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรแหล่งเงินกู้อื่น ๆ มีความสัมพันธ์ต่อ การชำระคืนสินเชื่อเพื่อการเกษตรของลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร อธิบายได้ว่า เกษตรกรที่กู้เงิน เพื่อใช้เป็นค่าใช้จ่ายในการเกษตร มีแนวโน้มที่จะชำระคืนเงินกู้ได้มากกว่าเกษตรกรที่กู้เงินเพื่อใช้ในเงินกู้ประเภทอื่น และที่ไม่เกี่ยวข้องกับการเกษตร ส่วนเกษตรกรที่มีแหล่งเงินกู้จากแหล่งอื่น ๆ มีความสามารถที่จะชำระคืนเงินกู้ได้มากกว่าเกษตรกรรายอื่นเช่นกัน

สุพัตรา (2546) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการชำระหนี้คืนเงินกู้ของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมให้กับบริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมขนาดย่อม สามารถสรุปได้ดังนี้ ปัจจัยที่เกี่ยวข้องในการชำระหนี้คืนเงินกู้ ได้แก่

1. แหล่งเงินทุนฉุกเฉิน หมายความว่า ผู้ประกอบการสามารถหาแหล่งเงินทุนฉุกเฉินได้ มีโอกาสจะไม่ค้างชำระ แสดงถึงสภาพคล่องที่ผู้กู้มีอยู่หรือมีโอกาสไม่ค้างชำระหนี้เพิ่มขึ้น 32.3 %
2. ระยะเวลาชำระคืน มีอิทธิพลต่อการชำระคืน พบว่า หากผู้ประกอบการมีระยะเวลาในการชำระคืนเพิ่มขึ้น 1 เดือน จะมีโอกาสไม่ค้างชำระเพิ่มขึ้น 0.70 %
3. ส่วนปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการชำระหนี้ซึ่งมีความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตามและตัวแปรต้นต่าง ๆ ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติต่าง ๆ มี 6 ปัจจัย ได้แก่ ตัวแปรหุ่นแสดงการใช้จ่ายเงิน, ตัวแปรหุ่นแสดงการแสวงโชค, ตัวแปรหุ่นแสดงหลักประกัน, ตัวแปรหุ่นแสดงการจัดการ, ตัวแปรหุ่นแสดงการหาแหล่งเงินทุนฉุกเฉิน และตัวแปรแสดงปริมาณสินเชื่อ

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Copyright© by Chiang Mai University

All rights reserved